

מעשרות הרי מתוודע גם על תרומה ומשנה מפורשת היא צפ"ה מע"ש מ"י וגם נחתיו זו תרומה וכן פסק הר"מ פ"א מה' מע"ש ה"ז ו"ע.

פרט לחלוט ולאשישה. ופירש"י אשישה גלוסקא גדולה, ולריך ביאור נהי דבשעת אפי' לא מיקרי לחם עוני מחמת גדלותה אבל בשעת אכילה הרי אינו מכניס לפיו כל האשישה צבת אחת אלא פורס ממנה פרוסה קטנה כשיעור שיוכל להכניסה לפיו וא"כ פרוסה זו בשעת אכילה שוב אינה מזה עשירה ו"ע, ועי' ביאור הלכה רס"י תג"ד ד"ה ועוז, ושע"מ פ"ה חו"מ ה"ז צ [מב. א.] שהוכיח מכאן ששם לש יותר משיעור עשרון אינו נאסר דיעבד דכיון שנתמעט אשישה ממעט לחם עוני ומשמע דמעטס חימוץ מותר אח"ד, ולכאורה אפי' דאפי' להאוסרים דיעבד מחשש חימוץ אינו אלא מדרבנן ולא מה"ת ולכך איננו נאסר למעט מפסוק דל"ה לחם עוני, וגדולה מזו מלחתי באגרות משכח"ה סי' קנ"ז דאפי' לחמני לרפת אינו אלא חשש בעלמא ולא אסרו אלא באכילה אבל להשהותו מותר וכן בהנאה מותר עיי"ש חכו כמו"ש, ועוד נראה דאפי' לחמני לרפת שאוסרים דיעבד בלש יותר משיעור היינו דוקא כשאדם אחד לש דקים לכו לרבן דאדם אחד אינו יכול ללוש העיסה שלא תחמיק אבל אם כמה בני אדם לשו את העיסה כ"ע מודים שאינה נאסרת דיעבד ולכך איננו נאסר למעט ממעט מזה עשירה, ועי' משנה ברורה רס"י תנ"ו, אבל מלשון הר"ן ד"ה אבל וכן במלחמות משמע דאפי' ע"י שניים ג"כ אסור ללוש יותר משיעור חלב ודלא כמו"ש.

תוד"ה פרט וכו' ואומר ר"ת דהתם נמי מיירי בבלייתו רבת. ואף דלעיל אמרין דבלייתו רבה הוא לגריעותא, וכו' דוקא לגבי דין לחם הוי גריעותא וכשחחר ואופכו בתנור האפי' משוי לה לחם ומש"כ לגבי טניות הוי למעלייתא דבמה שחזר ואפאו בתנור מיקרי לחם עוני והחליטה שביחתיים לא משוי לה למזה עשירה.

ולבאורה מלשון ר"ת משמע שלא חזר ממח שחירא' החום' דכחא איירי בשחזר ואפאו בתנור, אך אי אפשר לומר כן דא"כ נאסר לומר דאפי' צלילתו עבה דאל"כ הוי לחם עוני וצלילה עבה ליכא שום נפק"מ אם חזר ואפאו בתנור או לא דמיד בשעת גלגול כבר מתחייב בחלה ובעכ"ל דל"ת לא ס"ל כחירון השני ואיירי כאן צלילה עבה דוקא וצין שחזר ואפאו בתנור או לא אפאו בתנור חייבת בחלה ומיקרי מזה עשירה והוא כחירון הראשון, וכ"כ החז"ר רק בא להוסיף דבליה רבה שחזר ואפאו בתנור מיקרי לחם עוני, נמצא שיש ג' דינים: א. בליה רבה וחלעו ולא אפאו בתנור ל"ה לחם ופעור מהלה וצוה איירי הגמ' לקמן חלת המסרת. ב. בליה עבה וחלעו צין שחזר ואפאו אח"כ בתנור צין שלא אפאו אח"כ בתנור חייבת בחלה ול"ה לחם עוני וצבוי איירי גמרא דידן פרע לחלוע ולחירון שני בחום' וכ"ה בחום' יצמות (מ'). חוד"ה כיון בשם ר"ת דאף בליה עבה שחזר ואפאו מיקרי לחם עוני. ג. בליה רבה וחלעו ואפאו אח"כ בתנור הוי לחם וחייב בחלה ויואל יד"ה בפסח דמיקרי לחם עוני. וע"ע בחי' ר"ת הלוי פ"ו חו"מ ה"ה [בד"ה וכו' מדברי החום'] וקרבן נתנאל סי' י"ג. אות ה'. ובה"ה הגר"י למנחות דף ע"ה ע"ז צד"ה גרסינן בפסחים (עמ' רל"ד).

דף ל"ז ע"א

שבן מצינו בלחם הפנים משפח. הכס"מ צפ"ה תמידין ומוספין ה"ע פירש דעובי החלות ה"י ז' אלצעות והביא שם בשם

עכ"ל ולא זכיתי להבין דעריהם דנהי דלריך הנחה אלא המחצת מ"מ מנין לנו שאין נאכלין בכל ערי ישראל ו"ע, וגם דברי החום' קשה להבין במה שחפסן ששם צומן נוצ וגבעון היו נאכלין בכל מושבות מיקרי נאכלין בכל מושבות גם לזמן בית עולמים, דא"כ מה הולכה הגמ' לומר דמע"ש נאכל בכל מושבות כד"ה חיפוי"ל דהך מע"ש גופא קודם שהעלו לירושלים ה' נאכל בכל מושבות ע"י פדיוה וכו' שהקשו החום' לקמן (ל"ח). בד"ה או, אלא ודאי מוכרח ששם עכשיו כשנמצא בירושלים אינו נאכל לא איכפת לן במה שהי' בתחילה נאכל דסו"ס עכשיו אינו נאכל וא"כ הדברים ק"ו שצומן בית עולמים מיקרי אינו נאכל בכל מושבות אף שצומן נוצ וגבעון היו נאכלים בכל מושבות, והמהר"ם חלוצה כתב ח"ל פדיון דחוק לירושלים לא חשיב היתר דכל מושבות שהרי מעות נחפסין במעשר והפירות שאוכל חוץ לירושלים לאו מע"ש הן, אבל משבאו לירושלים כבר חל עליו שם מעשר שהרי הוא במקום שנאכל ומשכח"ל היתר בכל מושבות כגון אם נעמא עכ"ל, ודבריו נריכים ביאור שהרי גם כשבאו לירושלים ונעמא, המעות נחפסין במעשר והפירות שאוכל חוץ לירושלים לאו מע"ש הן ו"ע, ובמלא הרועים להלן (ל"ח). בתוד"ה או דילמא כתב ג"כ כסברתינו עיי"ש.

והמג"ח מזה י' [כא. א.] הביא דברי החום' צנחנים הנ"ל ח"ל וגם ביכורים כיון דעשונים הנחה אלא המחצת לא ה' נובג כלל בנז וגבעון עכ"ל. ודבריו נ"ע דמפשטות לשון החום' שם וצנוז וגבעון ממעו לכו החם, משמע שביחתיים צבורים בנז וגבעון, ואולי יש ע"ס בדבריו ו"ל כיון דעשונים תנופה אלא המחצת, והוא כחירון השני בחום' שם דדבר שטעון תנופה לא נובג בנז וגבעון, וכ"ה דעת החום' להלן (ל"ח): תוד"ה נאכלים, דלא נובג ביכורים צומן נוצ וגבעון ועי' מהרש"א שם, וע"ע במג"ח שם שהאריך לבאר שיעת הרמז"ס בזה.

ההוא לזמן שמחה הוא דאמא. והרמז"ס פ"ג ביכורים ה"ו כתב ח"ל ומונין שהביכורים אסורין לאוקן שהרי נאמר בהן ושמחת בכל העוץ מכלל שהוא חייב לאוכלן בשמחה ולא באנינות והאוכלן באנינות מכין אותו מכת מרדות עכ"ל והרדב"ז שם הקשה למי לא ילקה מה"ת כיון דאיתקש למעשר ועי' אר"ש שם וכן בתורע"א פ"ג ביכורים הקשה שזה נגד סוגית הגמ' כאן דושמחת אחת לזמן שמחה ועיין מ"ש בזה במג"ח מזה רפ"ז [לד. ג. ד.]. וצטנודי אור סימן ע"ב.

תוד"ה ורבי. עי' מהרש"א שהקשה על רש"י בפירוש החומש דמושבתיכם ממעט מע"ש, והרי יש לו היתר בכל מושבות אם נעמא כר"א, והקבלת יעקב (קארלין) חירן דלאחר שנחמט מלחם עוני צ"כ דאין אומרים הסברא דהואיל ונעמא דא"כ מה"ע גופא גם נאכל באנינות לאחר שנעמא ונפדה, וכיון דגילתה תורה שאין אומרים העטם דהואיל ונעמא ממילא נתמעט ג"כ מכלל מושבותיכם שאין נאכל ול"ה העטם דהואיל ונעמא, וצוה מדוקדק לשון החום' "הו"א דמושבותיכם אחי דוקא לביכורים" עכ"ל משמע שהוא רק לס"ד אבל לפי האמת ממושבותיכם נתמעט גם מע"ש דל"ה הואיל ונעמא פריך ל"ה דהשחא לא נעמא וליה ל"ה היתר אח"ד, ועי' לל"ה צד"ד וי"ל.

תוד"ה מה תרומה וכו' דאי לאו קרא חו"א דלא נילף במעשר. עיין מלא הרועים.

בא"ד ששניהם טעונין קריאה וחבאת מקום. ואינו מוכן היכן מלינו דמע"ש טעון קריאה ואם כוונת החום' לידיו